

NOCTUA

SIVE

NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

Kiadja a Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum

2011. december
15. évfolyam 4. szám

**Kellemes karácsonyi ünnepeket és
boldog új évet kívánunk
minden kedves Olvasónknak!**

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk az Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum és valamennyi használónk nevében mindazoknak, akik a 2011. évben a könyvtárat adományukkal, munkájukkal, tanácsaikkal vagy az Alapítvány az Állatorvostudományért számlájára (száma: 11707024-20292975) befizetett összeggel támogatták. Nevük a könyvtár honlapján olvasható. (<http://konyvtar.univet.hu/> – Magunkról, Támogatók)

Ünnepeink

Könyvtári székfoglaló

Örömmel adunk hírt arról, hogy a 225. tanév kezdetére megszépült a könyvtár olvasóterme. A Kar és dr. Fodor László dékán támogatásának köszönhetően augusztusban, a nyári zárás ideje alatt sor került az elhasználdott polcok cseréjére, ezt követte szeptemberben az évtizedek óta használt, kényelmetlenné vált székek, fotelek cseréje, és új szőnyegeket is sikerült beszerezni. A könnyebb áttekinthetőség jegyében pedig elkezdődött és nagy lépésekkel halad az olvasótermi könyvek egyéges, esztétikus címkézése.

Az előtérben új tárlót helyeztünk el, melyben az állatorvosképzés nagyjait bemutató sorozat és a dr. Kotsis István által az Állator-

vos-történeti Gyűjteménynek ajándékozott állatorvosi eszközök kaptak helyet.

Az olvasóterem megújulása alkalmából 2011. október 18-án, a 225 éves Állatorvostudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum 130 éves épületében – **Hagyomány és korszerűség** címmel – ünnepi együttgondolkodásra és baráti összejövetelre vártuk az érdeklődőket.

A rendezvény első előadójaként Papp István ny. főigazgató-helyettes a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár megújulási folyamatának főbb állomásait (a szabadpolcos kölcsönzés megjelenése, új szolgáltatások bevezetése, régiósítás, gépesítés, szervezeti változások, személyzeti kérdések, új épület kialakítása stb.) ismertette. A 450 éves ELTE Egyetemi Könyvtár alapkatalógusának történetét Vajda Zsuzsa főtanácsos vizsgálta fel 1875-től 2011-ig, beszámolóját színesítve a katalógusban felejtett tárgyak fotóival, a hozzájuk köthető emlékekkel, történetekkel. A XIX. század óta vezetett muzeális értékű, több mint egymillió cédulát tartalmazó, digitalizált alapkatalóg-

ust, amely otthonról is elérhető, böngészhető, Cséka György mutatta be.

Az Állatorvostudományi Egyetem Központi Könyvtárában az 1980-as években jelentős személyi változások, tárgyi-technikai fejlesztések történtek. Bakonyi Ferencné ny. könyvtárigazgató beszámolt többek között a szabadpolcos olvasóterem kialakításáról, az ennek kapcsán is egyre fontosabbá váló állományvédelemről, a bekövetkezett személyi változásokról, a hazánkat is elérő elektronizációs folyamatoknak köszönhetően megújuló irodalomkutatás gyakorlatáról, a használóképzés kezdeteiről, a könyvtáráruhátról, a szakmatörténeti könyvgyűjtemény kialakításáról, az Állatorvos-történeti Gyűjtemény újjárendezéséről és a levéltári munkálatokról, hogy csak a legfontosabbakat említsük.

Az Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum modern szolgáltatásairól Miszori Katalin könyvtáros, szakinformátor nyújtott átfogó képet Állatorvos-történelem és állatorvostudomány az interneten című előadásában, melyben többek között beszélt a digitális történeti könyvtárról, a Magyar Állatorvosi Panteonról és egyéb fontos állatorvos-történeti forrásokról. Szólt továbbá az online is olvasható könyvtártörténetről és a Magyar Digitális Képkönyvtárról, amelyben számos állatorvoslással kapcsolatos képanyag lelhető fel. Bemutatta a 2010-ben megújult könyvtári honlapot, illetve az immár 30 éve folyó használóképzést, a könyvtári informatika oktatását is. A Magyar Tudományos Művek Tárában a kar aktív dolgozóinak szinte teljes publikációs termése megtalálható, a HuVetA-ban (Hungarian Veterinary Archive, Magyar Állatorvostudományi Archívum) pedig tudományos dolgozatok, tananyagok, szakdolgozatok és doktori disszertációk teljes szövegét gyűjtjük össze és a szerzők engedélyével szabadon vagy az egyetemen belül hozzáférhetővé tesszük. A múzeum állandó és időszakos kiállításai szintén megtekinthetők virtuálisan, a nap 24

órájában. Az Állatorvos-tudományi Könyvtár, Levéltár és Múzeum ezen szolgáltatásai kivétel nélkül elérhető a <http://konyvtar.univet.hu> weboldal különböző menüpontjainak segítségével.

Befejezésésképpen az olvasótermet jelképesen megnyitotta dr. Fodor László egyetemi tanár, dékán.

A könyvtár megújult környezetben, a vizsgaidőszakban meghosszabbított nyitvatartási időben (2011. december 5-től 2012. január 27-ig, hétfőtől csütörtökig 8.30-20.00 óráig, pénteken 9-17 óráig) szeretettel várja olvasóit, látogatóit. (PVO)

Így patkolunk mi

Karunk múzeumának állandó kiállítása új gyűjteménnyel bővült. A javarészt Schwenszky Ármin által egybegyűjtött és rendszerezett több mint ötszáz patkó új megjelenéssel foglalhatta el méltó helyét az Állatorvos-történeti Gyűjteményben.

Schwenszky Ármin (1846–1927) állatorvos, a patkolástan oktatója volt az állatorvosi tanintézetben 1882-től 1915-ig. Szakmai jártaságát és kiváló gyakorlati tudását gyümölcsöztette a Nádaskay Bélával megírt, ötször kiadott patkolástani kézikönyvben, azonban jelen esetben egy másik nagy érdemét szeretnénk kiemelni: az 1900-as Párizsi Világkiállításon ezüstéremmel jutalmazták a különböző nemzetek patkóit és számos patkó-kategóriát bemutató tábláiért és a lábvégbetegségeket szemléltető száraz készítményeiért.

Ezt a gyűjteményt azóta is oktatási intézményünk falai között őrizzük. Sajnos a kor hányattatásai és főként az idő vasfoga meglátszott ezeken a kemény tárgyakon is. A patkók előző helyükről, az Üllői Nagyállatklinikáról kerültek át hozzánk, a múzeumba, ahol még kissé rozsdás formájukban be is mutatuk őket a nagyközönségnek a Múzeumok Éjszakáján. A felújításnak a rendezvény után álltunk neki, amikor is a piros posztós falapokról napokon keresztül „műtöttük le” a szívos szegekkel és berozsdásodott csavarokkal felrögzített patkókat. Az eredeti táblákon is érezhető volt, hogy valaha nehéz munkával és odaadással szerelték fel rá a példányokat, a posztót mára azonban a moly megrágtá, a patkókat belepte a hosszú évek pora, néhol korrodálódni kezdtek. A darabokat egyesével

létárba vettük, majd a következő hosszadalmas munkafolyamatra, a patkók megtisztítására került sor. Dr. Perényiné Dombóvári Judit tanácsai alapján amatőr „restaurátorokként” e folyamat során számos kelléket, anyagot és módszert kipróbáltunk, amellyel a lehető leghatásosabban és legalaposabban meg lehet tisztítani a patkókat. Legjobb eredményeinkből kiindulva végül puha rézkefével tisztogattuk meg egyesével a patkókat, amelyek így megszabadultak koszrétegüktől és szép rezes csillogást nyertek a több tucat elkopotott kefédtől. Hogy megelőzzük a további korróziót, minden egyes darabot nitrolakkal kezeltünk le, ami védelmet nyújt a fémnek és nem porosodik annyira, mintha olajos vagy zsíros anyaggal konzerváltuk volna. Az ezeket követő munkafázis már kifejezetten kellemes és örömmel teli volt, hiszen már láttuk munkánk kézzel fogható eredményét: a csillogó patkók a helyükre kerültek. A méretre vágatott és általunk bepácolt fatáblákra csavaroztuk fel őket pont abban a sorrendben és azon kategóriák szerint, ahogy a patkógyűjtemény eljutott hozzánk, ezzel is óva autentikus voltát.

A gyűjtemény nagyon érdekes és különleges darabokat is tartalmaz, hiszen ahány típus és származási hely, annyi, sőt annál többféle patkó foglal helyet múzeumunk falain. Az egészen apró, szinte már légies versenyló-patkóktól, a vasos, emberfej nagyságú igásló-patkókon keresztül, egészen az elképesztően ötletes gyógypatkókig megismerhetjük négy lábú társaink „cipőit”.

A Juhász Dávid és Hajdu Gábor által felújított patkógyűjtemény megtekinthető múzeumunkban szerda délutánként 13-16 óráig vagy előzetes bejelentkezéssel igény szerint. (JD)

Könyvünnepek

Novemberben kétszer is vendégül láhattuk az állatorvosi szakma jeles képviselőit, két új könyv megjelenésének is örülhettünk. Nagyszerű, hogy az aktív szolgálatot letevő, a mindennapi munkából kilépő állatorvosok, professzorok felhalmozódott tapasztalataikat és tudásukat összegzik, és különböző művekben közkinccsá teszik. Születtek így szakmai szintézisek, nemzetközi rangú szakterületi összefoglalók, amelyek az állatorvos-tudomány fejlődése szempontjából jelentékenyek.

Első könyvbemutatónk, Molnár Rezső: *Kegyetlen, boldog idők* című prózakötetének ünnepe mást tanított nekünk: azt, hogy soha ne adjuk fel az álmainkat. Molnár doktor, Vas megye nyugalmazott főállatorvosa, már a hetvenes években tollat ragadott, hogy megörökítse élményeit, benyomásait. Sokirányú kötelezettségei miatt felhagyott az írással, hogy harminc évvel később ismét engedje felszínre történetmesélő tehetségét. A kötet novelláiból, kisregényeiből élénk rajzolódik a XX. század második felének vidéki élete, a jellegzetes figurák és problémák, amelyeket élvezetes stílusával egyéni sorsragédiák vagy megküzdések köntösébe öltöztetett. A kötet kedvezményesen megrendelhető a Magyar Nyugat Könyvkiadótól (www.magarynyugat.hu).

A másik bemutatón egy harmadik világ tárult fel előttünk: az állatorvos-történelem, amelyben szintén jelentős művek, egyéni visszaemlékezések, egy-egy probléma vagy szakterület feldolgozásai, életrajzi monográfiák láttak már napvilágot, többnyire – mint ez alkalommal is – az Alpha-Vet támogatásával. Legkiválóbb kortárs állatorvos-történészünk, Karasszon Dénes professzor most *A daganatvírus-kutatás magyar mestere: Dr. Jármái Károly élete és munkássága* címmel írt könyvet Keleméri Gábor doktossal, Jármái unokájával karöltve. A virológus-patológus-történész szemlélete szerencsésen ötvöződik a családtagéval, így a kiváló tudós oktatói, kutatói és emberi portréja plasztikus és teljes. A szerzők élvezetes stílusban írt biográfiáját számos kép és dokumentum teszi még gazdagabbá és színesebbé. Különösen értékes Jármái teljes bibliográfiája, szakközleményeinek és doktori témavezetéseiinek listája, amelyek mélyebb bepillantást nyújtanak a zseniális patológus munkásságába.

Külön köszönetet mondunk Keleméri Gábor doktornak, hogy nekünk ajándékozta Jármái különnyomatainak gyűjteményét és számos értékes fényképet, albumot és iratot. (OÉ)

Megújult a MOKKA és az ODR

<http://www.odrportal.hu>

A nemzeti könyvtár sikeres pályázata valósult meg az Európai Unió által biztosított források felhasználásával. A központi fejlesztés eredményeképpen egy felületen találjuk meg a teljes megújításra került Magyar Országos Közös Katalógust (MOKKA) az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer (ODR) adatbázisával. Az adatbázis és a ráépülő szolgáltatásrendszer esélyegyenlőséget teremt a használók és az ország valamennyi könyvtára számára, mert bárkinek lehetővé teszi a dokumentumok lelőhelyadatainak megtalálását és a katalógusrekordok ingyenes letöltését.

Nemcsak a könyvek ezreihez, de a magyarországi könyvtárakban megtalálható folyóirat-gyűjteményekhez is hozzáférhetnek, és igénybe vehetik a könyvtárközi kölcsönzést is. Az ODR portálon két kereső is segíti a szükséges dokumentumok megtalálását:

- A MOKKA-ODR katalógus a MOKKA bibliográfiai adatbázisa kiegészítve az ODR példánytárral (lelőhely és kölcsönzési státusz információkkal). Az adatbázisban bibliográfiai és lelőhely-információk keresése mindenki számára bejelentkezés nélkül elérhető, de lehetőség van regisztrációhoz kötött személyre szabott szolgáltatások igénybevételére is.
- Az ODR kereső a MOKKA-ODR katalógust integrálja elektronikus dokumentumok közvetlen elérését lehetővé tévő szolgáltatásokkal és cikk-keresőkkel (EPA, HUMANUS, MATARKA, MOKKA, NDA valamint egyetemi digitális archívumok: Corvinus, DEA)¹.

A találati listát azután ugyanezen a felületen finomíthatjuk a találati lista mellett megjelenő, és a találatokban leggyakrabban szereplő adatok (szerző, kiadási év, dokumentumtípus, nyelv vagy tartalmi jellemzők) alapján generált lista segítségével.

A kiválasztott találatok általában többféle

formátumban és módon tölthetők le. A rendszerben a rekordokhoz tartozó állományadatok a központi nyilvántartás részét képezik, így a felhasználó a találati listából ki tudja választani a megfelelő dokumentumot, valamint ennek is a számára megfelelő példányát. A jövőben szélesebb körben elérhetőek lesznek az aktuális státusz-információk is.

A portálon megtalálhatóak a web2-es szolgáltatások, amelyek a könyvtár-felhasználó, felhasználó-könyvtár, illetve a felhasználó-felhasználó közötti információáramlást támogatják webes eszközökkel.

A naprakészség létfontosságú minden állatorvos számára. Ennek biztosításához ajánljuk a fentebb ismertetett adatbázissal való megismerkedést. (OE)

A Flower-Sprecher Veterinary Library

Az Egyesült Államok, sőt, talán a világ egyik legkiválóbb állatorvosi fakultása a Cornell Egyetemé, amelynek másfél évtizede működő *Consultant* állatorvosi diagnosztikai rendszere (lásd a *Noctua* 1. évfolyam 1. számát!) révén szinte mindenki a haszonélvezője. A diagnosztikus alatt megjelenő mindig friss szakirodalom a Flower-Sprecher Veterinary Library-től származik, amelyben néhány órás látogatást tettem, élvezve az e-mailből már ismert tájékoztató könyvtáros, Susanne K. Whitaker vendégszeretétét.

A könyvtárat 1897-ben Roswell P. Flower alapította, majd az 1992-ben a kart nagyvo-

nalúan támogató Sprecher házaspár nevét is felvették. 1957 óta található mostani, 12.000 négyzetméteres helyén, ahol 82 fős olvasóterem, 32 számítógépes munkaállomás, folyóiratgyűjtemény, audiovizuális anyagok stb. található. Szolgáltatásaik nagyon hasonlóak a mieinkhez, és részletesen megismerhetők a könyvtár <http://www.vet.cornell.edu/library/> című honlapján. Amit irigyelhetünk: 28 laptop is kölcsönözhető rövidebb időszakra, amely használható a könyvtárban a drót nélküli hálózaton keresztül, de el is vihető. Ott jártunkkor a hallgatók egy csoportja éppen tesztet írt egy tantárgyból számítógépen, a könyvtár csendjét kihasználva.

Az állomány bő 100 ezer kötet, természetesen az állatorvos-tudomány valamennyi területét és határterületét lefedi. A sok ismerős könyvgerinc és folyóirat mellett azonban ismét csak vágyakozva néztünk az 1500 darabos multimédia (CD, DVD, video stb.) gyűjteményre, amely oktatási segédleteket, önálló tanulásra alkalmas anyagokat és gazdáknak szóló ismertetéseket egyaránt tartalmaz. A helyhiány miatt itt is külső raktárban tárolják a dokumentumok nagyobb hányadát, de a szabadpolcokon így is több mint 32.000 kötet található. Bár egyre több folyóirat érhető el elektronikusan, ez a könyvtár is előfizet 300 állatorvosi folyóiratra és sorozatra.

Figyelemre méltó, hogy a Cornell „öregdiákoknak”, az állatorvosoknak, sőt, az állattartóknak is ajánlanak szolgáltatásokat a VetAccess keretében: keresést és másolatokat, újdonságértesítést, publikáció-támogatást. A keresés alapdíja 135 USD/óra.

A könyvtárosnak természetesen az apróságokra is van szeme. Észrevettük, hogy a tájékoztatópulton ugyanúgy megtalálható a papírsebkendő, a firkacédulák, a tűzőgép, ahogyan nálunk, ám minden szobanövény tövében tábla írta le, hogy mérgező-e a házi kedvencekre.

Ahogy a sikeres férfiak mögött egy támogató társ, úgy a Cornell állatorvosi karának sikerei, újításai mögött is a könyvtár áll mint biztos támasz. A legfrissebb újítás a humán mintára készült állatorvosi műkutya, dr. Fletcher és dr. Lipson munkája, amelyen kockázat nélkül gyakorolhatók a sürgősségi ellátás lépései. A fogásokat és a melléfogásokat videofelvételen rögzítik, majd elemzik, mindezzel nagyban növelve a hallgatók magabiztosságát vészhelyzetekben (bővebben: <http://www.vet.cornell.edu/news/RescueDog.cfm>). (OÉ)

¹ http://hu.wiki.lib.unideb.hu/index.php/ODR_tesztel%C3%A9s